

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor

Yttrande över Domstolsverkets promemoria En effektivare tvistemålshandläggning

Diarienummer: Ju2025/00343

Göteborgs tingsrätt har granskat promemorian utifrån de utgångspunkter och intressen som tingsrätten och de allmänna domstolarna särskilt har att beakta samt framförallt om förslagen skulle uppnå det i promemorian angivna syftena.

Utgångspunktens för arbetsgruppens arbete har varit att ge förslag i syfte att effektivisera handläggningen av tvistemål. På Göteborgs tingsrätt bedöms orsaken till långa omloppstider dock till största del vara hänförlig till att brottmål som ska behandlas med förtur behöver prioriteras i förhållande till tvistemålen vilket gör att det blir långa ledtider innan målen kan sättas ut till muntlig förberedelse respektive huvudförhandling. Och att det inte sällan inträffar att tvistemål får ställas in till följd av bristande resurser.

I allt väsentligt delar tingsrätten den problemställning som beskrivs i promemorian samt de slutsatser som dras kring dessa men också slutsatsen att rättegångsbalkens regler om handläggning av tvistemål i stora delar är ändamålsenliga.

Att bilda nätverk, anordna seminarier och utbildningar samt att inom befintligt regelverk organisera tvistemålshanteringen på den enskilda domstolen så att den blir effektivare ligger utanför lagstiftningsområdet och kommenteras därför inte särskilt även om tingsrätten generellt är positiva till kompetensutveckling och ökat samarbete mellan domstolarna.

Gällande de enskilda förslagen har Göteborgs tingsrätt följande synpunkter

Upprätta tidsplan i fler mål och i ett tidigare skede

Tvistemålshanteringen försenas generellt sett inte av att tidplaner tas fram först vid den muntliga förberedelsen. Den muntliga förberedelsen är generellt ett bra tillfälle att i samråd med parterna komma överens om en tidsplan. Det finns risker med att tidsplaner som upprättas tidigt i handläggningen kommer att behöva justeras, vilket innebär merarbete. Som konstateras i promemorian kommer upprättandet av tidsplaner i samråd med parter och ombud ta mycket tid i anspråk. Ombuden är inte alltid lätta att få tag på och det kan dröja till dess en tidsplan faktiskt är upprättad. Eftersom resurser är den trånga sektorn i många tingsrätter kan det därmed inte uteslutas att det som kan vinnas med fler och tidigare tidsplaner går förlorat genom det merarbete som det kommer att

medföra. Med tvingande regler kommer domstolarnas möjligheter att hantera målen utifrån vad som bedöms optimalt i det enskilda målet minska.

Som konstateras i promemorian behövs kompetensutveckling på området. Ett alternativ till lagändringar skulle därför kunna vara att i projektform på en eller flera tingsrätter göra tidiga tidsplaner samt bättre och fler sammanställningar. Ett sådant projekt skulle sedan kunna utvärderas och de positiva erfarenheterna implementeras på alla tingsrätter. I ett sådant projekt skulle särskilda insatser också kunna göras för ökad kompetens med domare som blir mer aktiva och tryggare i att använda de verktyg som redan finns i rättegångsbalken.

En ny tredskodomssanktion

Tingsrätten är positiv till att domstolarna får fler verktyg för att kunna avgöra mål på ett effektivare sätt och tingsrätten motsätter sig inte förslaget om en ny tredskodomssanktion. Förslaget öppnar emellertid upp för skönsmässiga bedömningar kring när en tredskodom kan meddelas. Att det redan i dag görs skönsmässiga bedömningar inför tredskodomar är i någon mån visserligen korrekt men det finns dock en väsentlig skillnad med förslaget. De bedömningar som görs enligt gällande rätt sker mot tydliga krav i olika bestämmelser (jmf. 44 kap. 7 a, b c §§, samt 42 och 43 kap om inställelse). Den föreslagna regeln skulle öppna upp för tredskodom efter ett föreläggande som en enskild domare bestämt och alltså inte någon förutbestämd rättsregel. Såväl parternas behov av förutsägbarhet som rättssäkerhetsskäl talar därför mot en sådan bestämmelse varför tingsrätten ser ett behov av fortsatta överväganden kring bestämmelsens utformning för att minska risken för en skönsmässig tillämpning av tredskodomssanktion.

Part ska ansvara för att förhörspersoner inställer sig

Tingsrätten tillstyrker förslaget som bedöms kunna leda till att resurser frigörs för annat än delgivningsarbete samt i viss mån till en effektivare tvistemålshantering genom att färre huvudförhandlingar ställs in

Remissyttrandet är berett i tingsrättens ledningsgrupp efter att tingsrättens kvalitetsgrupp för tvistemål lämnat synpunkter på den.

Eva-Lena Norgren